

ESG-rapportering

Hvorfor skal vi interessere os for ESG-rapporter? Side 3

Køb af feriebolig i udlandet

Boligkøb i udlandet er komplekst Side 5

Ny bogføringslov

Med fokus på digitalisering.... Side 7

Ansvarsforsikring og valg heraf

Bestyrelsens ansvar og valg af ansvarsforsikring Side 9

NIS2

Ny lovgivning skærper kravene til it-sikkerhed Side 10

Covid-19

Slutafregning på Covid-19-ordninger Side 11

Din revisor bliver kontrolleret

Erhvervsstyrelsen kigger i kortene Side 12

Redaktion:

Lars Hjort Frederiksen (ansv.)
Thomas Bjerrehus

Layout:

Skabertrang A/S

Tryk:

www.skabertrang.dk

Redaktionen er afsluttet den
15. august 2022.

Vi tager forbehold for fejl og mangler
i vores referat af lovgivning med mere,
og vi påtager os intet rådgivningsan-
svar uden forudgående konsultation
vedrørende de omhandlede emner.

Eftertryk af hele artikler med
kildeangivelse tilladt.

” At rejse er at leve

Lars Hjort, direktør, statsautoriseret revisor
Revisorgruppen Danmark

Sommeren 2022 kommer for mange af os til at stå som sommeren, hvor vi fik friheden tilbage. Covid-19 har ganske vist endnu ikke sluppet sit tag i os, men vi har lært at leve med endnu en ubehagelig sygdom, og med nogle ganske få mundbindsundtagelser er restriktionerne fortid.

Oven på Covid-19 har mange af os med længsel booket ferie uden for Danmarks grænser, hvilket dog for nogle er blevet en slem skuffelse. Der har været knas med afviklingen af flytrafikken, dels fordi SAS har holdt en ufrivillig flyvepause, dels fordi adskillige lufthavne har været ramt af kaos på pakkebandet og andre funktioner som følge af mangel på personale.

Usikkerheden og lange ventetider har naturligvis skabt stor utilfredshed hos de rejsende, men hvis man skal være lidt imødekommende, så har det ikke været en let ledelsesopgave at forudsige udviklingen i luftfarten. Fra fuld flyvehøjde til stort set ingen aktivitet til noget nær overophedning på et par år. Det er svært at navigere i.

Der er også andre skyer på himlen, og især udviklingen i Ukraine kaster grimme skygger. Mest forfærdeligt er det selvfølgelig for de stakkels mennesker, der lever midt i ”den særlige militæroperationer” rædsler, men udviklingen har også store konsekvenser for resten af verden.

Påvirkningen af dagligdagen er som udgangspunkt – og forhåbentligt også

fremover – kun af økonomisk art, men dette kan være slemt nok. I nogle lande vil det for dele af befolkningen medføre så markant nedgang i en i forvejen lav levestandard, at både arbejde og hjem mistes. Vi skal ikke skamme os over at være født i Danmark, men det er sundt at være sig sine mange privilegier bevidst.

Det besynderlige er, at vi samtidig med ovenstående har en overophedet økonomi, hvor mangel på råvarer og arbejdskraft er massiv, og hvor inflationen efter mange års dvale er en realitet. Der er godt nok fremsat mange ryster om en betydelig mere dystre økonomisk fremtid, men udgangspunktet skulle trods alt ikke være lige så kritisk som før finanskrisen i slutningen af 00’erne.

Hvis man skal finde et samlende udtryk for situationen lige nu, synes ordet ustabilitet at ligge lige for. Man bør som virksomhedsejer løfte blikket og sikre sig, at virksomheden er forberedt på pludselige skift i forretningsvilkårene. Evnen til hurtig omstilling vil uden tvivl være en vigtig – sandsynligvis helt afgørende – egenskab at være i besiddelse af i fremtiden.

Udfordringer er der med andre ord nok af, og måske derfor har nogle af læserne forkælet sig selv med en rejse til udlandet og forelsket sig så meget i de besøgte lokationer, at overvejelser om en bolig i udlandet er dukket op. Derfor har vi bl.a. valgt at genopfriske reglerne herom i denne udgave af Facit.

God læselyst!

– er en videnbaseret sammenslutning af
uafhængige, statsautoriserede revisionsfirmaer:

Albjerg
Buus Jensen
Baagøe Schou
Christensen Kjærulff
Grant Thornton
Grønlands Revisionskontor A/S
Januar
Kovsted & Skovgård

Krøyer Pedersen
Kvist & Jensen
Martinsen
Nejstgaard & Vetlov
One Revision
Partner Revision
Piaster Revisorerne
PKF Munkebo

Redmark
ReviPoint
Revision & Råd
Revisionshuset Tal & Tanker
RSM Danmark
Sønderjyllands Revision
Tranberg
Ullits & Winther

Hvorfor skal vi interessere os for ESG-rapporter?

Peter Clausen, statsautoriseret revisor,
Christensen Kjørulff

Et af de områder, der fremover skal håndteres af mange SMV'er, bliver ESG-rapporter. ESG står for Environmental, Social og Governance, der ofte oversættes til bæredygtighed og samfundsansvar.

At bæredygtighed og samfundsansvar får større betydning, ses af, at flere og flere kunder forventer, at virksomheder arbejder positivt med bæredygtighed og samfundsansvar. Folketinget forventes at barsle med krav på området, ligesom der er et direktiv på vej fra EU herom.

Endvidere vil man oftere støde på kunder, der anmoder om ESG-oplysninger til brug for kundernes egne bæredygtighedsrapporter. Omfanget heraf vil være stigende i de kommende år, idet der kommer en overgangsperiode, hvor kun de største selskaber skal redegøre for ESG, hvorefter de mellemstore selskaber et par år senere ligeledes omfattes af kravet om ESG-redegørelser.

Kreditgivere m.fl. forventes på et tidspunkt at opdele deres kunder, hvor de, der opfylder krav til ESG, opnår bedre handelsbetingelser end de, der halter bagud. At være aktiv på området bidrager ganske enkelt positivt til virksomhedens økonomi.

Hvorfor også fokus på SMV'erne?

På verdensplan er ca. 90 % af virksomhederne SMV (i Danmark er andelen af SMV'er større). Hvis FN's Verdensmål skal nås, er det således essentielt, at SMV'erne også deltager.

Hvad går ESG-rapportering ud på?

Der eksisterer for nuværende 15 forslag til ESG-nøgletal, som Finansforeningen,

Nasdaq og FSR – danske revisorer har præsenteret sammen, og som er følgende:

Environment	Social	Governance
CO2emission, scope 1 (tons)	Fuldtidsarbejdsstyrke (FTE)	Bestyrelsens kønsdiversitet (%)
CO2emission, scope 2 (tons)	Kønsdiversitet (%)	Tilstedeværelse på bestyrelsesmøder (%)
Energiforbrug (GJ)	Kønsdiversitet for øvrige ledelseslag (%)	Lønforskelle mellem CEO og medarbejdere (gange)
Vedvarende energiandel (%)	Lønforskelle mellem køn (gange)	
Vandforbrug (kubik)	Medarbejderomsætning (%)	
	Sygefravær (dage/FTE)	
	Fastholdelse af kunder (%)	

Scope 2 inden for CO2-udledning er årsagen til, at mange SMV'er kan forvente at blive anmodet om at afgive ESG-nøgletal til deres kunder, idet scope 2 omfatter underleverandørernes udledning.

Scope 1 er virksomhedens egen direkte udledning, som måles på egne faciliteter inklusive egne og leasede køretøjer.

På et tidspunkt kommer der krav om scope 3-redegørelser, hvor hele værdikædens udledning skal opgøres, herunder bl.a. transport, fremstilling af varer, forbrug af produkter, affaldshåndtering, udledning fra leverandører, investeringers udledning m.v.

Scope 3 forventes at blive et væsentligt nøgletal, der får betydning for, hvorledes virksomheder sammensætter deres team af underleverandører. Banker har interesse i ESG for at fastsætte lånerenter, idet virksomheder med knap så gode ESG-nøgletal kan få dårligere indtjening og måske ligefrem være overlevelsestruede på lidt længere sigt. Der forventes ligeledes at komme ESG-obligationer, hvor de, der lever op til ESG-mål, får en billigere finansiering, og prisen betales af dem, der ikke gør.

Hvorledes opbygges en ESG-rapport?

Hvor nøgletal for Social og Governance umiddelbart ikke giver de helt store

forståelsesmæssige udfordringer, er der på miljøområdet lovgivning på vej, der præciserer, hvorledes miljødelen skal håndteres, bl.a. hvorledes det sikres, at det er valide data, der indgår. De nuværende klimanøgletal, der indgår i de 15 forslag, er dog relativt håndterbare, men der er yderligere klimanøgletal på vej, efterhånden som ESG bliver indarbejdet.

For måling af CO2-udledning er flere virksomheder i gang med at opstille og finpudse modeller til at hjælpe hermed. Ligeledes har myndigheder udviklet løsninger til hjælp herfor. At der kan være tale om et stort arbejde fremgår af, at der kan være store forskelle på virksomhedens nøgletal afhængigt af, hvorfra den f.eks. får sin varmelieferance – er det et fjernvarmewærk, der fyrer med affald, flis eller kul? Derfor ligger der et større arbejde for modelbyggerne, så løsningerne kan tage højde for disse forskelle.

Bor man for eksempel til leje og er leverandør til en virksomhed, der aflægger ESG-rapport, kan der være behov for at få indsigt i udlejers afregninger af energi- og vandregninger. Alternativt kan man få sat egne bimålere op til brug for beregning af udledninger og forbrug.

ESG-rapporter kan enten indgå som en del af årsrapporten, men kan i sagens natur også opstilles som selvstændige dokumenter indeholdende en beret-

ning, hvor ledelsen præsenterer udviklingen i nøgletallene, målsætninger for udvikling i de nøgletal, virksomheden arbejder med, en redegørelse for hvorledes måltallene er opgjort (en form for "anvendt regnskabspraksis") samt yderligere noter m.v. Virksomheder, der lægger stor vægt på at præsentere sig som aktive deltagere i en bæredygtig udvikling med øje for samfundsansvar, er frontløbere på dette område.

Som et yderligere kvalitetsstempel kan virksomheden anmode sin revisor om at gennemgå og erklære sig om ESG-rapporteringen. Der er regler på vej om, hvorledes revisorer skal afgive erklæringer på ESG-rapporterne, og hvilket arbejde revisorerne skal have udført som grundlag for deres erklæringer.

På det lidt længere sigt

Folketinget har et mangesidigt formål med indførelse af krav om ESG-rapportering, idet lovgiver gerne ser større bæredygtighed, men også gerne ser en større mulighed for at beskatte dem, der belaster miljøet. At arbejde med virksomhedens miljøforhold kan således være hensigtsmæssigt af flere grunde.

ESG

Køb af feriebolig i udlandet

Aage Brink Thomsen, Martinsen

Mange drømmer om at købe feriebolig i udlandet, og en del gør alvor af det. For et par år siden steg efterspørgslen efter ferieboliger markant i Danmark, og priserne steg i nogle områder med to-cifrede procenter. Denne trend har man også kunnet se på nogle af de populære udenlandske feriedestinationer – f.eks. Cote d'Azur. Men hvad skal man være ekstra opmærksom på, når man køber feriebolig i udlandet?

Boligkøb i udlandet er komplekst

Man skal holde tungen lige i munden, når man ønsker at købe feriebolig i udlandet. Lovgivningen varierer nemlig fra land til land, og derfor er det vigtigt at søge kompetent, lokal rådgivning fra troværdige rådgivere med indsigt i ejendomsmarkedet, ejendomsjura og økonomiske forhold. Det er også nødvendigt at søge indsigt i gældende skatteregler, herunder ejendomsværdiskat, beskatning af lejeindtægt og beskatning ved salg af boligen, både i Danmark og i det land, hvori ferieboligen ligger.

Anvendelsen af boligen er afgørende

Det er anvendelsen af ferieboligen, der afgør, hvilke skattemæssige konsekvenser boligejerskabet har i Danmark. Derfor er det vigtigt at have formålet med anskaffelsen af ferieboligen klart defineret, så det ikke ender med ubehagelige overraskelser.

Feriebolig med et erhvervsmæssigt formål

Er ferieboligen anskaffet med et erhvervsmæssigt formål for øje, og bruges den udelukkende til udlejning, skal der ikke betales ejendomsværdiskat i Danmark. Det skyldes, at ferieboligen skattemæssigt kategoriseres som en udlejningsejendom. Overskuddet før renter ved udlejningen skal dog medregnes i den personlige indkomst.

Ved selvstændig erhvervsvirksomhed kan den særlige virksomhedsskatteordning anvendes. Det betyder, at renteudgifter af lån til boligkøbet får en højere fradragsværdi end ellers, og overskuddet ved udlejningen kan opspares til en foreløbig acontobeskatning på kun 22 %.

Boligejeren skal kunne dokumentere, at ferieboligen ikke bliver anvendt til privat brug, hvis virksomhedsskatteordningen skal kunne anvendes. For at opfylde kravene til dokumentation kræves det normalt som minimum, at udlejningen af ferieboligen foregår gennem et udlejningsbureau, og hvor kontrakten med boligejeren tydeligt dokumenterer, at boligejeren hverken kan eller vil bruge boligen selv.

Hvis boligejeren lejer sin egen bolig gennem udlejningsbureauet, anses dette for privat anvendelse, og virksomhedsskatteordningen kan derfor ikke bruges.

Feriebolig med privat formål

Hvis man udelukkende anvender boligen privat, er der efter danske regler

ikke skattefradrag for driftsomkostninger.

Renteudgifter af lån til køb af ferieboligen er fradragsberettigede, så længe lånet kan rummes inden for værdien af boligen. Det gælder også, selvom der er tale om et lån igennem en bank udenfor Danmark. Er lånet i udenlandsk valuta, er eventuelle kurstab som udgangspunkt også fradragsberettigede, mens kursgevinster er skattepligtige.

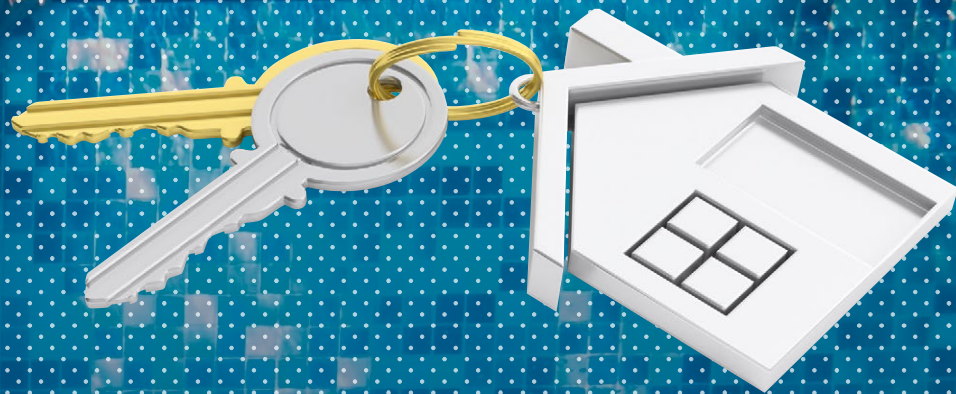
Feriebolig med både privat og erhvervsmæssigt formål

Ønsker man at anvende ferieboligen såvel privat som til udlejning, skal overskuddet ved udlejningen medtages ved indkomstopgørelsen i Danmark som kapitalindkomst. Virksomhedsskatteordningen kan ikke bruges ved blandet anvendelse.

Overskuddet kan opgøres ved hjælp af to metoder; regnskabsmetoden og den såkaldte 40 %-regel.

Efter regnskabsmetoden skal overskuddet opgøres på grundlag af de faktiske indtægter og udgifter. Man skal betale ejendomsværdiskat for den periode, hvori boligen ikke har været udlejet.

Benytter man 40 %-reglen, er der ikke skattefradrag for nogen driftsudgifter vedrørende boligen. Til gengæld er de første 11.900 kr. (2022) skattefri, og man skal kun medregne 60 % af den overskydende del af bruttolejeindtægterne ved indkomstopgørelsen. Man skal betale ejendomsværdiskat for hele året.

Hvis udlejningen sker via et udlejningsbureau, som indberetter lejeindtægterne til Skattestyrelsen, udgør bundfradraget 43.200 kr. (2022).

Køb gennem selskab

Hvis der er tale om en ren erhvervsmæssig anskaffelse af en udenlandsk feriebolig, kan man overveje at købe den gennem et dansk eller et udenlandsk selskab. Hvis en hovedaktionær anvender boligen, udløser det som udgangspunkt en beskatning i Danmark af et beløb svarende til en årlig beskatning på 16,25 % af ferieboligens handelsværdi. Beløbet bliver nedsat med leje betalt til selskabet for brugen af boligen. Det er derfor meget sjældent en fordel at købe en privat anvendt udenlandsk feriebolig gennem et selskab.

I Frankrig gælder der særlige regler for boliger ejet gennem et transparent selskab kaldet et SCI (Société Civile Immobilière). Det kan give besparelser på transaktionsafgifter og arve- og gaveafgift ved generationsskifte samt i nogle tilfælde formueskat, såfremt anskaffelsen bliver struktureret og finansieret korrekt i forbindelse med købet.

Der kan gælde lignende regler i andre lande, hvilket understreger vigtigheden af at undersøge regler og muligheder inden anskaffelsen af ferieboligen.

Salg af ferieboligen

Ønsker man at sælge ferieboligen, vil beskatningen af en eventuel avance

ved salget afhænge af, hvad boligen har været anvendt til.

Har boligen helt eller delvist været anvendt privat, vil en avance som udgangspunkt kunne være skattefri i Danmark. Den såkaldte parcelhusregel gælder efter praksis også udenlandske ejendomme. Man skal derfor være opmærksom på, at der kan blive tale om beskatning, hvis grunden overstiger 1.400 kvadratmeter, og der kan udstykes fra grunden.

Hvis boligen udelukkende har været anvendt erhvervsmæssigt, skal fortjenesten medregnes ved indkomstopgørelsen og beskattes som kapitalindkomst. Indgår boligen i virksomhedsskatteordningen, indgår salget heri, og de skattemæssige konsekvenser bliver lidt mere komplicerede.

Dobbeltbeskatning?

Uanset i hvilket land ferieboligen er beliggende, vil der som regel skulle betales lokale ejendomsskatter og i nogle lande også formueskat svarende til den danske ejendomsværdiskat.

Hvis boligen helt eller delvist bliver anvendt til udlejning, vil der som hovedregel skulle betales skat af overskuddet. Ved salg af boligen vil der i mange lande også skulle betales skat af en eventuel fortjeneste. I nogle lande er gevinsten skattefri, hvis ejendommen har været ejet i en årrække.

Som det fremgår ovenfor, kan der være tilfælde, hvor overskud ved udlejning og

fortjenester ved salg vil skulle selvangives og beskattes såvel i Danmark som i udlandet. Danmark har imidlertid indgået dobbeltbeskatningsoverenskomster med over 80 lande om, hvorledes man skal forholde sig i sådanne tilfælde. Når det gælder fast ejendom, tilkommer den primære beskatningsret næsten altid kildelandet. Danmark giver efter overenskomsten nedslag for den skat, som er pålignet i kildelandet.

Hertil kommer, at ligningsloven giver mulighed for lempelse for skat betalt i udlandet. Danmark opsagde i 2007 ensidigt dobbeltbeskatningsoverenskomsterne med Frankrig og Spanien, men fra 1. januar 2023 træder en ny overenskomst med Frankrig i kraft. Hvis man 28. november 2007 eller tidligere var fuldt skattepligtig til Danmark og ejede en feriebolig i Frankrig, blev man omfattet af en overgangsregel, hvorefter man fortsat blev fritaget for at betale ejendomsværdiskat i Danmark af denne ejendom. Har man anskaffet en feriebolig i Frankrig efter denne dato, gælder de generelle regler i ligningsloven om nedslag indtil 1. januar 2023, hvor den nye overenskomst træder i kraft.

Der skal betales dansk ejendomsværdiskat efter samme regler, som gælder for danske ferieboliger. Hvis der er betalt lokal formueskat af boligen, kan denne modregnes i den danske ejendomsværdiskat. Den ændrede fremtidige boligbeskatning får dermed også betydning for ejendomsværdiskatten af udenlandske ejendomme.

Ny bogføringslov ...med fokus på digitalisering

Torben Winther Jørgensen, seniorkonsulent,
Revisorgruppen Danmark

Folketinget vedtog i maj 2022 en ny bogføringslov, der skal tage højde for den digitale udvikling. Loven skal derudover styrke kontrollen med bogføringen, så der kan sættes hurtigere og mere effektivt ind mod svindel.

Loven gælder for alle erhvervsdrivende virksomheder, herunder aktie- og anpartsselskaber og erhvervsdrivende fonde, der er omfattet af årsregnskabsloven. Desuden omfattes alle bogføringspligtige virksomheder, hvor nettoomsætningen overstiger 300.000 kr. i to på hinanden følgende år, herunder f.eks. personligt ejede virksomheder, interessentskaber og foreninger. Grænsen på de 300.000 kr. er stadig politisk til drøftelse.

Den nye lov indeholder følgende hovedpunkter:

- Krav om digital opbevaring af regnskabsmateriale
- Krav om og til digitale bogføringssystemer
- Kontrol med overholdelse af bogføringsloven
- Væsentligt højere bøder for overtrædelse af bogføringsloven.

Den nye bogføringslov trådte, med undtagelse af krav om digital opbevaring af regnskabsmateriale og krav om brug af digitale bogføringssystemer, i kraft 1. juli 2022.

Det betyder, at bl.a. kravet om en såkaldt procedurebeskrivelse allerede er gældende.

For så vidt angår netop kravet om beskrivelse af virksomhedens bogføringsprocedure har Erhvervsstyrelsen dog tilkendegivet på sin hjemmeside, at virksomhederne først skal efterleve kravet om en procedurebeskrivelse i det førstkomende nye regnskabsår, efter at en særlig skabelon til brug for

udarbejdelse af beskrivelsen er offentliggjort. Ifølge Erhvervsstyrelsens hjemmeside er det således ikke et krav, at procedurebeskrivelsen skulle foreligge allerede 1. juli 2022, hvor kravet ifølge bogføringsloven træder i kraft.

Krav om digital opbevaring af regnskabsmateriale og krav om digitale bogføringssystemer træder tidligst i kraft 1. januar 2024.

De nye digitale krav vil formentlig give mange virksomheder udfordringer, især hvis bogføringen varetages af virksomheden selv, og især hvis der er tale om mindre virksomheder. Derimod er virksomheder, der overlader bogføringen til professionelle aktører som f.eks. revisionsfirmaer, på mere sikker grund, da revisorer anvender anerkendte bogføringssystemer.

Krav om digital opbevaring af regnskabsmateriale

Fra tidligst 1. januar 2024 skal bogføringspligtige virksomheder (tidligst fra 1. januar 2026 for mindre virksomheder):

1. Registrere virksomhedens transaktioner digitalt
2. Opbevare registreringer digitalt
3. Sikre, at der løbende tages en digital sikkerhedskopi af registreringer og bilag, og at denne opbevares på betryggende vis.

Dette betyder, at der udover krav om digital bogføring tillige er krav om digital opbevaring af bilagsmateriale m.v.

Opbevaringsperioden er som tidligere fem år fra udgangen af det regnskabsår, materialet vedrører.

Krav om og til digitale bogføringssystemer

Fra tidligst 1. januar 2024 skal bogføringspligtige virksomheder (tidligst fra 1. januar 2026 for mindre virksomheder) være overgået til brug af et digitalt bogføringssystem, der skal overholde følgende krav:

1. Understøtte opfyldelsen af nærmere angivne krav i bogføringsloven, herunder:
 - a) Løbende registrering af virksomhedens transaktioner
 - b) Registreringer og betryggende opbevaring af bilag i fem år på en server hos en tredjepart
 - c) Mulighed for adgang for myndighederne.
2. Opfylde nærmere angivne standarder for it-sikkerhed, herunder:
 - a) Understøtte sikkert login, bruger- og adgangsstyring
 - b) Automatisk sikkerhedskopiering af registreringer og bilag.
3. Understøtte automatisering af administrative processer, herunder:
 - a) Kontering i overensstemmelse med en offentlig standardkontoplan
 - b) Automatisk fremsendelse og modtagelse af e-fakturaer.

Virksomhederne kan alene vælge mellem et digitalt bogføringssystem, der er godkendt af Erhvervsstyrelsen, eller et digitalt bogføringssystem, der opfylder ovenstående krav f.eks. specialudviklede bogføringssystemer.

Det skal bemærkes, at inden kravene træder i kraft tidligst 1. januar 2026 for mindre, bogføringspligtige virksomheder med en nettoomsætning de to seneste år på mere end 300.000 kr., skal erfaringer fra implementeringen af reglerne på selskaber m.v. vurderes. Dette kan betyde, at krav om brug af digitale bogføringssystemer kan implementeres i flere tempi ud fra størrelsesgrænser, og at der eventuelt kan komme en justering af størrelsesgrænsen på de 300.000 kr.

Kontrol med overholdelse af bogføringsloven

Den nye bogføringslov indeholder 3 typer kontroller, der rettes mod:

- Virksomheder omfattet af årsregnskabsloven, der ikke har indsendt

virksomhedens første årsrapport og virksomheder, der har fravalgt revision (gældende fra 1. juli 2022)

- Udbydere af digitale bogføringssystemer (gældende fra tidligst 1. januar 2024/26)
- Virksomheder, der anvender et digitalt bogføringssystem, som ikke er registreret hos Erhvervsstyrelsen (gældende fra tidligst 1. januar 2024/26).

Kontrollerne kan gennemføres med assistance fra virksomhedens revisor, og assistancen kan resultere i en erklæring fra revisoren.

Væsentligt højere bøder

Med virkning fra 1. juli 2022 træder væsentligt skærpede sanktioner i kraft. Foruden reaktioner som påbud om korrektion, om at anvende et andet digitalt bogføringssystem eller påbud om revision, åbnes der nu mulighed for, at virksomheder kan tvangsopløses, hvis reglerne ikke efterleves.

Supplerende er der mulighed for at give bøder, som er markant højere end de nuværende. Bødestørrelsen starter ved 10.000 kr. for mangler i virksomhedens bogføring, som kan medføre

usikkerhed om visse posteringer i virksomhedens regnskab, moms- eller skatteangivelser op til 1,5 mio. kr., hvor der f.eks. er tale om, at alle eller hovedparten af virksomhedens transaktioner ikke er registreret i overensstemmelse med loven, eller at transaktioner af særlig økonomisk betydning for virksomheden ikke er registrerede og dokumenterede.

Afsluttende anbefaling

Den nye bogføringslov tager højde for den digitale udvikling. Samtidig har ønsket om at styrke kontrollen med bogføring m.v., så der kan sættes hurtigere og mere effektivt ind mod svindel, betydet, at "selvudviklede" bogføringssystemer nu er en saga blot - i hvert fald for virksomheder, der bliver omfattet af loven.

Kravene til godkendte bogføringssystemer, som bogføringspligtige skal anvende, samt kravet om digital opbevaring af bilag m.v. skærpes væsentligt med de nye regler. Det anbefales, at virksomhederne, evt. i samråd med revisor, lægger en plan for, hvorledes det sikres, at virksomheden lever op til de nye og skærpede krav til digitalisering af bogføringen.

Bestyrelsens ansvar og valg af ansvarsforsikring

Janus Winther Høj, Advokat (L), Ph.d.,
indehaver, Winther Høj Advokatfirma

Ved fastlæggelsen af, hvilke normer der skal gælde for ledelsen i kapitalselskaber, er der overordnet to hensyn, der står over for hinanden. Dels hensynet til at sikre kapitalejere, kreditorer, medarbejdere m.v. mod tab og dels hensynet til at give bestyrelse eller tilsynsråd og direktion den nødvendige frihed til at træffe forretningsmæssige beslutninger, som er nødvendige for driften af et selskab og i alles interesse.

Ved vurderingen af ledelsesansvaret i kapitalselskaber er bestyrelsen underlagt en culpanorm.

Denne artikel giver en kortfattet introduktion til culpanormen samt bestyrelsens mulighed for at afdække et eventuelt ledelsesansvar via en bestyrelsesansvarsforsikring.

Culpa som baggrund for ledelsens ansvar

Udgangspunktet i dansk ret, hvor intet andet følger af lov eller retspraksis, er, at ansvarsgrundlaget er culpa. Culpareglen har den fordel, at den er fleksibel, idet det er op til domstolene at vurdere, hvad der er culpøst i det konkrete tilfælde. Culpareglen kan med andre ord "følge med tiden". Området for ledelsesansvar er underlagt en culpabedømmelse. Culpareglen er for medlemmer af selskabets ledelse kodificeret i selskabslovens (SL) § 361, stk. 1, der er formuleret således:

"Stiftere og medlemmer af ledelsen, som under udførelsen af deres hverv forsætligt eller uagtsomt har tilføjet kapitalselskabet skade, er pligtige til at erstatte denne. Det samme gælder, når skaden er tilføjet kapitalejere eller tredjemand."

Oprindeligt tog man i culpavurderingen udgangspunkt i en bonus pater

familias-standard, hvorefter en person antages at have handlet uagtsomt, såfremt personen ikke udviser den grad afagtpågivenhed, som en god og fornuftig person ville udvise i en tilsvarende situation.

Bonus pater-figuren som grundlag for culpavurderingen har imidlertid været udsat for kritik, hvor det bl.a. har været fremført, at bonus pater-figuren per definition ikke kan begå fejl, hvorfor denne netop ikke er en bonus pater (en god familiefader). Endvidere er bonus pater-figuren fra en mere "simpel" tid, hvor tilværelsen var overskuelig forstået på den måde, at det var enklere at sætte sig ind i vilkårene for livet i samfundet. I dag er specialiseringen og kravene til viden, uddannelse m.v. så høje, at det ofte kan savne mening at sammenligne den konkrete handlende person med en bonus pater familias.

I dag antages det derfor almindeligvis, at culpareglen er underlagt en objektiv bedømmelse. Denne objektivisering af ansvarsbedømmelsen betyder, at man i modsætning til at se på, hvad en fornuftig person plejer at gøre i tilsvarende situationer, i stedet foretager en bedømmelse af, om den konkrete udviste adfærd afviger fra på forhånd anerkendte adfærdsmønstre. Efter den klassiske bonus pater familias lære var det relevante spørgsmål: Handlede personen uforsigtigt/uforsvarligt? Efter den objektiverede bedømmelse er spørgsmålet anderledes: Var den måde, hvorpå skadevolderen handlede, den rette?

Efter culpareglen kan der ifaldes erstatningsansvar for påregnelige skader, som forvoldes ved retsstridige handlinger eller undladelser, og som skadevolder har begået forsætligt eller uagtsomt. Udgangspunktet ved denne vurdering er, om der foreligger en adfærd, der kan siges at være retsstridig. For at besvare dette spørgsmål er det nødvendigt at fastlægge en norm for, hvad der i den

givne situation udgør en retsstridig adfærd, og dette kan være styret af retsregler i den relevante lovgivning eller normer, der har udviklet sig i forbindelse med bestemte hverv eller funktioner.

Bestyrelsens pligter og typiske ansvarssager

Den norm, der særligt fastlægger, hvad der udgør "retsstridig adfærd", er for ledelsesmedlemmer i kapitalselskaber reguleret i selskabsloven.

Ved en gennemgang af selskabsloven, herunder særligt SL § 115 og SL § 127, som baggrund for den objektiverede culpabedømmelse, bliver det herefter klart, at bestyrelsens overordnede pligter (og ansvar) kan rubriceres således:

- Pligt til at føre tilsyn med selskabets økonomi
- Pligt til at føre tilsyn med selskabets direktion
- Pligt til at sikre en forsvarlig organisation, herunder foretagerisikostyring
- Pligt til at agere loyalt over for selskabet, kreditorerne og kapitalejerne.

Disse fire generelle pligt-/ansvarskategorier fører til, at en ledelsesansvarssag typisk vil udmøntes i et krav fra enten:

- Selskabet (eller dets konkursbo)
- En kapitalejer/flere kapitalejere
- En enkelt/flere kreditorer eller tredjemand.

Ansvarsforsikring og valg heraf

Som følge af det ansvar, der følger med rollen som bestyrelsesmedlem, vælger flere og flere at forsikre sig via ledelses-/bestyrelsesansvarsforsikringer.

En gennemgang af vilkårene hos de forskellige forsikringsselskaber viser dog, at det er særdeles vigtigt at læse de generelle betingelser, inden der tegnes

en ledelsesansvarsforsikring, idet der er væsentlige forskelle i vilkårene og dermed dækningen.

Nedenfor er vist et eksempel på undtagelsesbestemmelserne i en ledelsesansvarsforsikring fra et af Danmarks største forsikringselskaber. Af deres vilkår fremgår følgende undtagelser:

"Forsikringen dækker ikke

- Krav, der direkte eller indirekte vedrører offentlige skatter og afgifter*
- Krav rejst af selskabet eller et associeret selskab, hvad enten kravet rejses i selskabets navn eller rejses af en aktionær på selskabets vegne, medmindre kravet hviler på en generalforsamlingsbeslutning og beslutningen er eller kunne have været vedtaget uden deltagelse, herunder ved fuldmagt af aktionærer, som også er sikrede som bestyrelsesmedlem eller direktør*
- Krav rejst af eller på vegne af en aktionær/anpartshaver, der via sin aktiebesiddelse/anpart har udøvet en bestemmende indflydelse i virksomheden."*

Dette betyder overordnet, at forsikringen ikke dækker:

- Krav der direkte eller indirekte vedrører skatter, moms m.v. (der vil næsten altid være krav fra Skattestyrelsen ved et selskabs konkurs)
- Krav rejst af selskabet mod et bestyrelsesmedlem, medmindre ovenstående forudsætninger er opfyldt
- Krav rejst af en kapitalejer, hvis denne har udøvet en bestemmende indflydelse i virksomheden.

Der er således tale om væsentlige undtagelser til en forsikringsdækning. I praksis kan det konstateres, at et eventuelt ledelsesansvar ofte vil hidrøre fra særligt pkt. 1 og 2 oven for.

Lidt kækt kan man stille det spørgsmål, hvad man betaler for ved en sådan forsikring med ovenstående undtagelser?

Det må således overordnet anbefales, at man som bestyrelse i sit valg af ansvarsforsikring er særlig opmærksom på vilkårene hos de forskellige forsikringselskaber, da disse er væsensforskellige fra selskab til selskab.

NIS2:

Ny lovgivning skærper kravene til it-sikkerhed

Martin Brogaard Nielsen, direktør, REVI-IT A/S

Virksomheder inden for visse sektorer samt visse offentlige myndigheder vil fremover blive underlagt strammere regler på it-sikkerhedsområdet.

EU-Parlamentet godkendte i maj 2022 et direktiv - NIS2 - der skal sikre, at medlemslandene i februar 2024 har implementeret ny lovgivning. NIS2 har til formål at højne informations- og cybersikkerhedsniveauet i virksomheder inden for bl.a. energi, forsyning, sundhed, finans og it. Virksomhederne i disse sektorer skal bl.a. have implementeret et basalt it-sikkerhedsniveau.

NIS2 er – som navnet indikerer – version 2 af NIS: Net- og informationssikkerhed. Der er tale om en udvidelse i forhold til både brancher og sektorer. Det væsentlige er, at sikkerhedsniveauet skal kunne dokumenteres, og væsentligt er det også, at der er tale om krav, der omfatter hele forsyningskæden således, at også underleverandører og samarbejdspartnere er omfattet. Leverer en virksomhed til en NIS2-compliant virksomhed, vil det dermed ikke være utænkeligt, at leverandøren tillige skal være dokumenteret NIS2-compliant.

Lovgivningen vil kræve, at virksomheden håndterer it-sikkerhedsforhold, der på mange måder relaterer sig til ISO 27002-kontroller. Dem er der flere, der i forvejen kender, hvis virksomheden har en ISAE 3402- eller 3000-erklæring. Eksempelvis

skal virksomheden tage stilling til samt implementere foranstaltninger inden for områderne: risikostyring, sikkerhedspolitik, hændelsesstyring, leverandørstyring, kryptografi, HR og beredskab. Altså forhold vi kender fra ISO 27002, men reelt også fra GDPR.

Det er afgørende, at virksomheder, der direkte eller indirekte relaterer sig til de brancher, der forventeligt omfattes af reglerne, forbereder sig på den kommende lovgivning. Før vi ser regler, vejledninger og beskrivelser fra Folketinget og diverse offentlige myndigheder, bør virksomheder forberede sig ved at arbejde med ISO-standarder.

Modsat GDPR må vi forvente, at de organisationer, der vil være underlagt NIS2, skal søge godkendelse og er underlagt Erhvervsstyrelsens tilsyn.

Direktivet skal udmøntes i dansk lovgivning, og arbejdet pågår allerede. Dette kan give minder tilbagetil 2016, hvor databeskyttelseslovgivningen (GDPR) blev vedtaget til implementering i 2018, men vejledninger og instrukser først kom meget sent. Sikkert var det imidlertid, at der ville blive uddelt bøder ved manglende compliance. Det samme er formentlig tilfældet ved NIS2; lever virksomhederne ikke op til NIS2 i februar 2024, må der påregnes bøder.

Slutafregning på Covid-19-ordninger

Robert Fosbo, seniorkonsulent,
Revisorgruppen Danmark

Tiden nærmer sig for de sidste slutafregninger for virksomhedernes ansøgte og modtagne kompensationer under Covid-19-ordninger for bl.a. faste omkostninger, lønkompensation og tabt omsætning, som alle er administreret af Erhvervsstyrelsen.

Udmeldinger fra myndigheder, styrelser og antallet af udstedte bekendtgørelser har været mange gennem de seneste par år, og det har været en udfordring at få et overblik over omfanget af ordningerne, herunder slutafregninger og tidsfrister.

Fristen for slutafregninger

Tidligere var der forskellige frister for slutafregninger af kompensationer, der var ansøgt om, for de forskellige kompensationsordninger og -perioder. Der er nu fastsat én tidsfrist for slutafregninger af alle ikke-slutafregnede kompensationsordninger, og det er 30. september 2022.

Indberetningsløsninger og -perioder

Erhvervsstyrelsen har etableret de fleste indberetningsløsninger til brug for slutafregningerne. Der har allerede været en runde med slutafregninger på ordningerne, der relaterede sig til ansøgte og modtagne kompensationer i perioden forår/sommer 2020.

Det var tidligere planen, at der skulle ske slutafregning for hver kompensationsperiode på en given kompensationsordning, men Erhvervsstyrelsen har åbnet muligheden for at foretage én samlet slutafregning for alle ikke-slutaf-

regnede kompensationsperioder for hver af kompensationsordningerne, hvilket sandsynligvis vil lette den administrative byrde.

De resterende ikke-slutafregnede kompensationer vedrører ansøgte og modtagne kompensationer fra sommeren 2020 og frem på udvalgte ordninger:

Kompensationsordning	Indberetningsperiode for modtagne kompensationer	Indberetningsløsning
Faste omkostninger	• 9. juli 2020 - 28. februar 2022	Samlet indberetning for alle ordninger i perioden
Faste omkostninger – stedbundne	• 19. august 2020 - 28. februar 2022	Samlet indberetning for alle ordninger i perioden*
Lønkompensationer	• 30. august 2020 - 15. februar 2022	Samlet indberetning for alle ordninger i perioden
Tabt omsætning	• 1. september 2020 - 28. februar 2021 • 1. marts 2021 - 30. juni 2021 • 1. juli - 30. september 2021 • 1. december - 28. februar 2022	Virksomheder kan blive anmodet om at foretage indberetning for hver af perioderne og andre for hele perioden 1. september 2020 - 28. februar 2022

Efterkontrol og revisorbistand

Erhvervsstyrelsen vil have øget fokus på særligt risikable sager og ligeledes foretage en større efterkontrol af en række virksomheders slutafregninger ud fra en væsentligheds- og risikobetragtning på de forskellige ordninger. Dette skal være med til at reducere utilsigtede fejl og minimere risikoen for svindel med ordningerne. Erhvervsstyrelsen kan i den forbindelse kræve revisorbistand og revisorerklæring om

en virksomheds indsendte slutafregning på bl.a. lønkompensationer og tabt omsætning, som det også er set på tidligere slutafregninger.

* Hvis en virksomhed både har modtaget kompensation for faste omkostninger og stedbundne faste omkostninger, skal der foretages særskilt indberetning for hver af de to kompensationsordninger.

Din revisor bliver kontrolleret!

*Thomas Bjerrehus, udviklingschef
Revisorgruppen Danmark*

Når man siger smiley-ordning, ved de fleste, at der er tale om Fødevarestyrelsens uddeling af mere eller mindre smilende ansigter som afslutning på et kontrolbesøg i butikker, restauranter og andre virksomheder, der sælger fødevarer til forbrugerne.

I revisionsbranchen findes nogle tilsvarende ordninger, hvor kvaliteten af revisors systemer og opgaveløsninger bliver kontrolleret – dog uden uddeling af smileyer.

Erhvervsstyrelsen er således bemyndiget til at foretage periodisk kontrol i alle statsautoriserede revisionsfirmaer med henblik på at efterprøve, om revisionsfirmaet efterlever de krav, der findes i henholdsvis revisorloven og hvidvaskloven.

Revisorloven indeholder en lang række krav til etablering og anvendelse af et kvalitetsstyringssystem, ligesom der stilles krav til den dokumentation, revisor skal udarbejde som grundlag for sin erklæringsafgivelse. Hertil kommer krav til revisors efteruddannelse samt krav om etablering af et internt kontrolsystem til overvågning af såvel kvalitetsstyringssystem som udførte erklæringsopgaver.

Hvidvasklovgivningen indeholder på samme måde en lang række krav, som de virksomheder, der er omfattet af lovgivningen, herunder bl.a. revisionsfirmaer, skal efterleve.

Ved Erhvervsstyrelsens kontroller bliver såvel revisionsfirmaet som den enkelte revisor med passende intervaller kigget i kortene, og der ligger et meget omfattende arbejde i at få gennemført en kvalitetskontrol eller hvidvaskkontrol.

Revisorer fungerer som en slags samfundets vagthunde i forhold til at sikre, at virksomheder og personer overholder gældende spilleregler i forbindelse med f.eks. regnskabsaflæggelse. Denne rolle som "offentlighedens tillidsrepræsentant" forpligter. Derfor er det helt naturligt, at revisionsfirmaer får kontrolbesøg fra myndighederne.

Som medlemmer af Revisorgruppen Danmark er vi sikret en årlig gennemgang og kontrol af vores systemer og sagsløsninger. Denne interne kontrol foretages af uafhængige kontrollanter, hvilket understreger integriteten i kontrollanternes arbejde.

Der ofres mange ressourcer på såvel Erhvervsstyrelsens som den interne kvalitetskontrol, men begge typer af kontroller er medvirkende til at fastholde et højt kvalitetsniveau i de ydelser, vores kunder efterspørger.

Aalborg

Hasseris Bymidte 6
DK-9000 Aalborg
Tlf. +45 98 18 33 33
aalborg@redmark.dk

Aarhus

Sommervej 31C
DK-8210 Aarhus V
Tlf. +45 86 13 31 00
aarhus@redmark.dk

København

Dirch Passers Allé 76
DK-2000 Frederiksberg
Tlf. +45 39 16 36 36
copenhagen@redmark.dk